

Tabulka 4: Vývoj účasti dětí v předškolním vzdělávání

Školní rok	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Počet dětí	301 620	314 008	328 612	342 521	354 340
Počet dětí ve věku 5 let navštěvujících MŠ	87 927	90 320	94 775	96 959	104 369
Podíl dětí ve věku 5 let navštěvujících MŠ	92,80%	91,40%	91,40%	89,10%	88,20%

Zdroj: MŠMT, 2013

I přes řadu dílčích nedostatků v oblasti kurikula, kvalifikovanosti pedagogů a materiálního vybavení je kvalita předškolního vzdělávání v ČR na velmi dobré úrovni, a to jak podle hodnocení ČŠI, tak podle mezinárodního srovnání.

Dopady neúčasti v předškolním vzdělávání, vysokou absenci a nepřipravenost určitých skupin dětí zejména ze sociokulturně znevýhodněných rodin, potvrdili i účastníci veřejné diskuse o hlavních problémech v A5 projektu KIII, jejíž součástí byl i kvalitativní výzkum šetření postojů odborné veřejnosti. Odborná veřejnost přisuzuje dostupnosti mateřských škol a **účasti dětí v předškolním vzdělávání vysokou prioritu**. Při hodnocení, zda je reálné zvýšit dostupnost předškolního vzdělávání, převládá optimismus, a to i přesto, že respondenti v anketě sami upozorňovali na současnou nedostatečnou kapacitu mateřských škol a přeplněnost tříd, která neumožňuje individuální péči o děti podle jejich potřeb. Z dílčích otázek ankety vyplynulo, že odborná veřejnost podporuje zavedení povinného posledního ročníku PV, a to i přesto, že ohledně zavedení dalších formálních systémových změn panují spíše obavy. Potvrzuje se tím, že rozšíření předškolního vzdělávání na celou kohortu dětí v posledním roce před nástupem do základního vzdělávání je v praxi považováno za velmi žádoucí opatření.

Pohled na stávající situaci v PV i s ohledem na jeho roli v překonávání školního neúspěchu významně obohatila veřejná diskuse, kterou podrobně shrnuje *Zpráva o průběhu veřejné diskuse a výzkumu postojů odborné veřejnosti* (ČŠI, 2013c).

Pozitiva:

Vysoká účast dětí především v posledním roce před nástupem do povinné školní docházky, kvalitní RVP pro PV, zavedení přípravných tříd ZŠ pro sociálně znevýhodněné děti.

Negativa:

Nedostatečná místní kapacita MŠ, masivní povolování výjimek z maximálního povoleného počtu dětí ve třídě (24 dětí), problematická výuka v přeplněných třídách, trvale nízká účast sociálně znevýhodněných dětí (zejména romských) v PV, a to z důvodu přístupu jejich rodin a jejich sociální situace.¹

Chybí národní monitoring dětí, které PV neprocházejí, není znám jejich přesný počet, jejich sociálně-ekonomické zázemí a výsledky jejich vzdělávání, případně jejich úspěšnost. ZŠ ve školních matrikách nevidují účast dětí v předškolním vzdělávání. Absence údajů je tíživá především proto, že podle dílčích zjištění z terénu se často jedná o sociálně znevýhodněné děti, kterým by PV mohlo pomoci zmírnit vzdělávací deficity při nástupu do 1. ročníku. Komunitní práce s rodinami dětí, které nejeví o PV svých dětí zájem, není zatím pravidlem, ale stále ještě spíše výjimkou. Mimo sociálně vyloučené lokality chybí na celostátní nebo regionální úrovni strategie, jak s těmito rodinami komunikovat a získávat je pro podporu vzdělávacích ambicí jejich dětí. Diagnostika sociálního znevýhodnění není v PV sjednocená, chybí celostátně daná kritéria pro identifikaci sociálního znevýhodnění. Proto evidence těchto dětí a na ni navazující podpůrná opatření nejsou systematicky realizována.

¹ Na tento trend poukazují opakovaně výroční zprávy ČŠI a v diskusi ho potvrdili zástupci škol i neziskových organizací.